

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет транспорту, менеджменту і логістики
 Кафедра організації авіаційних перевезень

УЗГОДЖЕНО
 В.о декана ФТМЛ

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

_____ Т.Мостенська

_____ А.Полухін

«__» _____ 2020 р.

«__» _____ 2020 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка транспорту»

Галузь знань: 27 «Транспорт»

Спеціальність: 275 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)»

Спеціалізація: 275.04 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)»

Освітньо-професійна програма: «Організація перевезень та управління на транспорті (повітряному)»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	1	90/3,0	15	15	-	60	-	-	диф.залік 1с
Заочна	1	90/3,0	6	4	-	80	1к-1с	-	диф.залік 1с

Індекс: НМ-7-275-1/20-2.2.2
 НМ-7-275-1з/20-2.2.2

СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 2 із 8	

Робочу програму навчальної дисципліни «Економіка транспорту» розроблено на основі освітньої програми та навчальних планів №НМ-7-275-1/20, №НМ-7-275-1з/20 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)», спеціалізацією 275.04 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)» освітньо-професійної програми «Організація перевезень та управління на транспорті (повітряному)» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:

доцент кафедри

організації авіаційних перевезень _____

І.В. Борець

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 275 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)» (спеціалізації 275.04 «Транспортні технології (на повітряному транспорті)» освітньо-професійної програми «Організація перевезень та управління на транспорті (повітряному)»), - кафедри організації авіаційних перевезень, протокол № 22 від «13» 10 2020р.

Завідувач кафедри _____

Д.О.Шевчук

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № ___ від «___» _____ 2020 р.

Голова НМРР _____

І.Шевченко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 3 із 8	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	5
2. Зміст навчальної дисципліни	6
2.1. Структура навчальної дисципліни	6
2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	6
2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	6
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	7
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 4 із 8	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення робочої програми навчальної дисципліни», затвердженої розпорядженням № 071/роз від 10.07.2019 р., №088/роз від 16.10.2019р. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати

Дана дисципліна є складовою теоретичною основою знань та вмінь для вивчення технологічних дисциплін підготовки фахівців в області організації перевезень.

Метою викладання навчальної дисципліни полягає у забезпеченні формування системи наукових знань та практичних навичок у фахівців з організації авіаційних перевезень у сфері виробництва та реалізації продукції авіаційних підприємств.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння основ економічної науки стосовно методів підготовки, експертизи й оцінювання діяльності авіаційних підприємств;
- оволодіння головними концептуальними поняттями, методами та підходами, які використовують у вітчизняній та міжнародній практиці під час здійснення економічної оцінки;
- удосконалення процесів прийняття організаційно-управлінських рішень для раціонального використання та ефективного управління виробничими, трудовими, фінансовими та інвестиційними ресурсами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- здатність оцінювати ефективність використання на підприємствах транспорту основних фондів, оборотних засобів, трудових, фінансових та інвестиційних ресурсів на основі аналітичних розрахунків відповідних показників;
- здатність обґрунтовувати та застосовувати необхідні для вирішення поставлених завдань пакети прикладних програм.

Навчальна дисципліна «Економіка транспорту» є базовою для вивчення навчальних дисциплін: «Управління ланцюгом постачань», «Авіаційний менеджмент і туризм».

1.2. Програма навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного **навчального модуля №1 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємств авіаційного транспорту»**, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль 1. «Основні результативні показники господарської діяльності підприємств авіаційного транспорту».

Тема 1. Основні фонди авіаційних підприємств. Склад і структура основних фондів авіаційних підприємств, види зносу та амортизація основних фондів. Узагальнені показники використання основних фондів: фондвіддача, фондомісткість, фондоозброєність і рентабельність. Фактори і шляхи поліпшення використання основних фондів.

Тема 2. Оборотні засоби авіаційних підприємств. Економічна сутність і структура оборотних засобів авіаційних підприємств. Оборотність оборотних засобів, її вимірники, метод розрахунку. Способи прискорення оборотності оборотних засобів. Економічна ефективність оборотних засобів. Ресурсозбереження як шлях інтенсифікації виробництва.

Тема 3. Заробітна плата працівників авіаційного транспорту. Заробітна плата як найважливіший фактор стимулювання високопродуктивної та якісної праці. Фактори впливу на

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 5 із 8	

рівень і динаміку заробітної плати. Форми і системи оплати праці.

Тема 4. Лізинг повітряних суден. Характеристика провідних лізингових компаній. Типові умови угоди про лізинг. Економічне обґрунтування лізингу ПС. Розрахунок лізингових платежів. Розрахунок грошових потоків за угодами лізингу ПС.

Тема 5. Еластичність попиту на авіаційному транспорті. Еластичність попиту в плануванні транспортних послуг та аналізу транспортного ринку. Еластичність попиту та три основні типи еластичності в транспортному секторі: власно цінова еластичність, перехресна еластичність попиту за ціною, еластичність попиту за доходами.

Тема 6. Особливості ціноутворення на авіаційному транспорті. Сутність і визначення цін. Види і структура цін. Формування авіатранспортних тарифів.

Тема 7. Собівартість авіаційних перевезень. Економічна сутність та значення собівартості продукції як одного з основних показників ефективності діяльності підприємств авіаційного транспорту. Структура і склад експлуатаційних витрат, угруповання витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Методи визначення собівартості продукції. Фактори та шляхи зниження собівартості авіаперевезень.

Тема 8. Доходи та прибуток підприємств авіаційного транспорту. Доходи авіапідприємств з основної та неосновної діяльності. Методика розрахунку, джерела формування та шляхи підвищення доходів авіапідприємств. Показники ефективності діяльності авіапідприємств, прибуток балансовий, розрахунковий (чистий), рентабельність загальна і розрахункова, рентабельність витрат. Фактори, що впливають на їх рівень і шляхи підвищення цих показників.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 «Основні результативні показники господарської діяльності підприємств авіаційного транспорту»										
		1 семестр				1 семестр				
1.1	Основні фонди авіаційних підприємств	12	2	2	8	9	-	-	9	
1.2	Оборотні засоби авіаційних підприємств	12	2	2	8	11	2	-	9	
1.3	Заробітна плата працівників авіаційного транспорту	12	2	2	8	9	-	-	9	
1.4	Лізинг повітряних суден	12	2	2	8	11	-	2	9	
1.5	Еластичність попиту на авіаційному транспорті	12	2	2	8	11	2	-	9	
1.6	Особливості ціноутворення на авіаційному транспорті	12	2	2	8	11	-	2	9	
1.7	Собівартість авіаційних перевезень	8	2	2	5	11	2	-	9	
1.8	Доходи та прибуток підприємств авіаційного транспорту	4	1	-	3	9	-	-	9	
1.9	Виконання контрольної (домашньої) роботи (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.10	Модульна контрольна робота №1	6	-	1	4	-	-	-	-	
Усього за модулем №1		90	15	15	60	90	6	4	80	
Усього за навчальною дисципліною		90	15	15	60	90	6	4	80	

2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Контрольна (домашня) робота з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих у процесі засвоєння

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 6 із 8	

навчального матеріалу дисципліни в галузі господарської діяльності підприємств авіаційного транспорту, які використовуються в подальшому при вивченні багатьох наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з базовою та повною вищою освітою.

Дана контрольна робота є важливим етапом у підготовці майбутнього фахівця з організації перевезень і управління на транспорті.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, відведений на виконання роботи – 8 годин самостійної роботи.

2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи, розробляються провідними викладачами, затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою, аналізі та вирішенні задач.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Костромина Е.В. Экономика авиакомпании в условиях рынка. 4-е из д. стереотип.- МЛ: НОУВКШ «Авиабизнес», 2002.-303с.

3.2.2. Кулаев Ю.Ф. Экономика гражданской авиации Украины. Монография. - К. Издательство «Феникс», 2004 - 667 с.

3.2.3. Полянская Н.Е. Организация коммерческой работы на воздушном транспорте: Монография. - К.: НАУ, 2004, - 320 с.

3.2.4. Економіка підприємства / за ред. С.Ф. Покропивного.-К.: КНЕУ, 2001.- 456с.

3.2.5. Бойчик І.М., Хорів П.С., Хопчан М.І. Економіка підприємств: Посібник - Львів: Сполош, 2000 - 211с.

3.2.6. Т.О. Примак. Економіка підприємств. Навчальний посібник. - К.: НАУГІ, 1999. - 108с.

3.2.7. Економіка транспорту / за ред. В.Г. Коби. Навчальний посібник. К.: Курс, 1999. - 254с.

Допоміжна література

3.2.8. А. Кейлер Экономика предприятия: Курс лекций - М.: РИНФРА - 2000 - 132с.

3.2.9. Бляхмай Л.С. Экономика фирмы: Учебное пособие.-СПб: Из-во Михайлова, 2000, 279с.

3.2.10. Господарський кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003 р.- К.:Істина, 2003.-208 с.

3.2.11. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2002.- 480 с.

3.2.12. Cole, Stuart. Applied transport economics: policy, management and decision making /Stuart Cole.- 3rd ed. – London.: Kogan Page Limited, 2005. – 465 p.

3.2.13. Cowie, Jonathan. The economics of transport: a theoretical and applied perspective/Jonathan Cowie; with contributions from Steve Ison, Tom Rye and Geoff Riddington. – New York.: Routledge, 2010. – 375 p.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 7 із 8	

3.2.14. Spurling, David J. Introduction to transport economics: demand, cost, pricing, and adoption/David J. Spurling. – Florida.: Universal-Publishers, 2010. – 445 p.

3.2.15. Peter Belobaba, Amedeo Odoni and Cynthia Barnhart. The Global Airline Industry – United Kingdom.: John Wiley & Sons, Ltd., 2009. – 509 p.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. <http://www.lib.nau.edu.ua/booksfor nau/2011/ProektAnaliz.pdf>.

3.3.2. https://econom.univ.kiev.ua/wp-content/.../28proekt_analiz.doc.

3.3.3. <http://ep3.nuwm.edu.ua/2266/>

3.3.4. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді)

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
	1 семестр	1 семестр
Виконання завдань на практичних заняттях	80 (сумарна)	30 (сумарна)
Виконання та захист контрольної (домашньої) роботи (ЗФН)	-	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>48 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	-
<i>Підсумкова семестрова контрольна робота</i>	-	40
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка транспорту»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 19.01-01-2020
		Стор. 8 із 8	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				